

فرهنگ اختصارات فارسی

نگارندگان:

لیلا شریفی
کارشناس ارشد زبان‌شناسی
دانشگاه آزاد اسلامی
واحد علوم و تحقیقات
l_lsharifi@yahoo.com

کیوان زاهدی
عضو هیئت علمی
دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده زبان و ادبیات
kzahedi@sbu.ac.ir

رهنا

سرشامه: زاهدی، کیوان
عنوان و نام پدیدآور: فرهنگ اختصارات فارسی / نگارندگان کیوان زاهدی، لیلا شریفی
مشخصات نشر: تهران: رهنما، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری: ۳۲ ص.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۶۷-۴۹۸-۴
وضعیت فهرستویی: فیا.
موضوع: نشانه‌های اختصاری فارسی - - واژه‌نامه‌ها
موضوع: فارسی - - واژه‌نامه‌ها
شناسه افزوده: شریفی، لیلا، ۱۳۵۶
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ ف ۲/۲۹۵۴ PIR
رده‌بندی دیویی: ۴۵۳
شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۷۷۷۷۰

رهنما

فرهنگ اختصارات فارسی، مؤلفین: کیوان زاهدی، لیلا شریفی، لیتوگرافی: رهنما چاپ: چاپخانه مهرآفرین، چاپ اول: زمستان ۱۳۹۰، تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه، ناشر: انتشارات رهنما، آدرس: مقابل دانشگاه تهران، خیابان فروردین، نبش خیابان شهدای ژاندارمری، پلاک ۱۱۲، تلفن: ۶۶۴۰۰۹۳۷، ۶۶۴۱۶۶۰۴، ۶۶۴۸۱۶۶۲، فاکس: ۶۶۴۶۷۴۲۴ فروشگاه رهنما، سعادت‌آباد، خیابان علامه طباطبایی جنوبی، بین ۴۰ و ۴۲ شرقی پلاک ۲۹، تلفن: ۸۸۶۹۴۱۰۲، آدرس فروشگاه شماره ۴: خیابان پیروزی نبش خیابان سوم نیروی هوایی، تلفن: ۷۷۴۸۲۵۰۵، نمایشگاه کتاب رهنما، مقابل دانشگاه تهران پاساژ فروزنده، تلفن: ۶۶۹۵۰۹۵۷، شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۶۷-۴۹۸-۴

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال

پیشگفتار

از جمله خصوصیات زبان، توانایی شگفت‌انگیز آن در تطابق با احتیاجات گویشوران هر زبان است. قابلیت‌هایی که تمامی زبان‌های دنیا هنگام نیاز، برای ساختن واژه‌های نو و نامیدن اشیاء نوپدید و بیان مفاهیم تازه بکار می‌گیرند. نیاز به واژه‌سازی در زبان مسئله‌ای است که هنگام انتقال مفاهیم خاص، خصوصاً اگر از زبانی به زبان دیگر باشد، عمیقاً احساس می‌شود و از آنجاکه تغییر و تحول دائمی از جمله خصوصیات زبان بشری است، تا زمانیکه زبانی زنده است، لحظه‌ای از تغییر باز نمی‌ایستد چرا که این پویایی امکان بقای آن را فراهم می‌آورد.

چندین دهه است که ساختن اختصارات و بکارگیری آنها رواج رو به افزایشی در تمام دنیا یافته و چون ابزاری، برای تقویت و تجهیز زبان کاربرد پیدا کرده است. اختصارات هر زبان مانند دیگر کلمات آن زبان رفتار می‌کنند و حتی گاهی این کلمات مختصر شده، از صورت کامل آن کلمه‌ها جا افتاده‌تر و شناخته شده‌تر می‌شوند. اختصارسازی در حقیقت نتیجه طبیعی اصل اقتصاد یا صرفه‌جویی است که بر همه ابعاد زبان حاکم است چرا که زبان خود نوعی نظام ارتباطی است و در هر نظام، کمال مطلوب این است که با کمترین هزینه، بیشترین اطلاعات انتقال یابد.

زبان مجموعه‌ای از نشانه‌ها و علائم است که بر معانی دلالت می‌کنند و امروزه بخشی از این علائم از راه کوتاه کردن علائم دیگر حاصل می‌شود. در عصر حاضر اختصارات در زبان‌هایی چون زبان انگلیسی چنان جایگاهی پیدا کرده‌اند که چندین فرهنگ لغت در حوزه‌های مختلف به صورت تخصصی از آنها به چاپ رسیده است. این کلمات کوچک می‌توانند وسیله بسیار موثری در

انتقال سریع مفاهیم باشند از اینرو معیارسازی آنها امری ضروری به نظر می‌رسد زیرا بخشی از علل آشفتگی در کاربرد آنها، نتیجه این واقعیت است که برای نامیدن برخی از سازمان‌های بین‌المللی در زبان‌های مختلف، اختصارات متفاوت استفاده می‌شود و یا برای چندین مفهوم، اختصاری یکسان وجود دارد؛ مسلماً این آشفتگی موجب سردرگمی‌های زیادی شده است که باید در رفع آن تحقیقات گسترده‌ای درباره اصول و قواعد واژه‌شناختی حاکم بر اختصارات صورت پذیرد.

اختصاراتی که در کتب علمی ما استفاده می‌شود، متأسفانه بیشتر، همان اختصارات لاتین هستند؛ هر چند که برخی اختصارات در همه جای دنیا یکسان‌سازی شده و جا افتاده‌اند و بهتر است به همان صورت بکار روند، اما در بقیه موارد لازم است اختصارسازی به زبان فارسی صورت پذیرد. از آنجا که زبان فارسی، زبان رسمی ما است و به عنوان یک وسیله اطلاع‌رسانی بکار می‌رود و معبر ارتباطی تمامی اقوام ایرانی است، باید مانند سایر زبان‌های کارامد امروزی جهان مجهز به ابزارهای مدرن زبانی باشد تا پا به پای امواج سریع اطلاعات سرعت بگیرد؛ از اینرو اختصارسازی کمک شایانی در این امر خواهد بود.

یک زبان کارآمد و مجهز باید ویژگی‌هایی را دارا باشد، از جمله دقت در بیان، صراحت، سرعت، با صرفه بودن، زیبایی و تسهیل ارتباط و انتقال پیام، که گرایش زبان‌های امروزی به اختصارسازی در سراسر جهان برای تأمین همین ویژگی‌ها، خاصه، ویژگی سرعت است. دلیل دیگری که ضرورت اختصارسازی را در فارسی روشن می‌کند، ممانعت از ورود سبیل اختصارات زبان‌های دیگر به این زبان و آسیب دیدن زبان فارسی است، چرا که متون علمی فارسی غالباً از زبان‌های دیگر ترجمه می‌شوند و عدم امکان و استفاده از اختصارسازی به این مشکل دامن‌زده است. رواج اختصارات زبان‌های دیگر که اغلب به زبان انگلیسی هستند، غیر از اینکه مانعی برای اختصارسازی است، عملاً کار واژه‌گزینی را در زبان فارسی مختل می‌کنند زیرا همین اختصارات هستند که در متون استفاده شده و جا می‌افتند و نه صورت کامل اصطلاح، که بتوان حتی به جای ترجمه، برایشان واژه‌سازی کرد.